

משרד החינוך

מקום להידוק
דפי השאלון

11241

אגף בכיר בחינוך

מחברת בחינה

המנהל הפדגוגי

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדייקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

מותאם

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

<p>מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان</p> <p>שאלון: 011241</p> <p>עברית מותאם</p>	<p>מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات</p> <table border="1" data-bbox="768 1464 1288 1766"> <tr> <td>שנה السنة</td> <td>חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td>מועד מועד</td> <td></td> </tr> <tr> <td>סמל ביה"ס</td> <td>מס' תעודת הזהות</td> </tr> <tr> <td>رقم المدرسة</td> <td>رقم الهوية</td> </tr> </table> <p>יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p>	שנה السنة	חודש الشهر	מועד מועד		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	<p>מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين</p>
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד מועד										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

ملاءم

يجب التقيّد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكّد بأنّ تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعدّ لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنّه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلّم ناقصاً يُثير الشكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنّى لكم النجاح!

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 11241
נספחים: נספח 1 – מאמרים
נספח 2 – דף עזר

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק שני – לשון	–	50 נקודות
- פרק א: שם המספר
- פרק ב: תחביר
- פרק ג: מערכת הצורות
- יש לבחור באחד הפרקים
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1–3 שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–4 שלפניכם.

הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. א. במאמר 2 הכותבת רחלי רוטנר מבקרת את פעילותה של האקדמיה ללשון העברית,

בעיקר בתחום חידושי המילים.

מהי הביקורת של רחלי רוטנר על חידושי המילים? הקיפו את התשובה הנכונה.

(3 נקודות)

(1) הם מפתים ואינם מתאימים לציבור.

(2) הם מוגשים ללא ליווי של דוגמאות שימושיות.

(3) הם אינם קליטים.

(4) הם נכפים על הציבור.

ב. הצירוף "צפיית רצף" הוא חידוש שקבעה האקדמיה

ללשון העברית, כדי להחליף את המילה הלועזית "בינג"

(צפייה ברצף בפרקים של סדרת טלוויזיה).

כיצד החידוש "צפיית רצף" מחזק את הביקורת של

רחלי רוטנר?

הסבירו את תשובתכם על פי מאמר 2. (5 נקודות)

(מתוך דף הפייסבוק של האקדמיה ללשון העברית)

ג. במאמר 3 הכותבת רונית גדיש דוחה את הביקורת של רחלי רוטנר על חידושי המילים

של האקדמיה ללשון.

הביאו ממאמר 3 טיעון אחד נגד הביקורת של רוטנר על חידושי המילים.

(4 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

2. כיצד נעשה תהליך חידושי המילים באקדמיה ללשון על פי רונית גדיש (מאמר 3), וכיצד הייתה רחלי רוטנר (מאמר 2) רוצה שתהליך זה ייעשה? (5 נקודות)

---

3. א. במאמר 1 ניכר יחסה של הכותבת טלי בן-יהודה כלפי פעילותה של האקדמיה ללשון העברית. מהו יחס זה? כתבו כיצד הוא בא לידי ביטוי בלשון כתיבתה, והביאו מן המאמר דוגמה לדבריכם. (4 נקודות)

- ב. סגנון הכתיבה של רחלי רוטנר במאמר 2 שונה מסגנון הכתיבה במאמרים 1 ו-3. ציינו שני מאפיינים ייחודיים של סגנון הכתיבה במאמר 2, והביאו לכל מאפיין דוגמה מן המאמר (מילה, צירוף או משפט). (4 נקודות)

המאפיין: _____ דוגמה: _____

המאפיין: _____ דוגמה: _____

4. מטלת כתיבה (25 נקודות)
 במסגרת ציון "יום העברית" בבית ספרכם התבקשתם לכתוב סקירה על האקדמיה ללשון העברית.
 בסקירתכם הציגו את מטרותיה של האקדמיה ללשון העברית, שנקבעו לה בעת הקמתה, והסבירו את ההתפתחות שחלה בפעילותה בעשורים האחרונים.
 התבססו על מאמרים 1 ו-3 בלבד.
 כתבו בהיקף של 100–200 מילים.
 הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).
 השתמשו בעמוד 6 לכתוב טיוטה, ואת הסקירה כתבו בעמודים 7–8.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר – חובה (10 נקודות)

ענו על שאלה 5.

5. במשפטים שלפניכם **הקיפו** את **הצורות הנכונות** של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

- כיום יש לאקדמיה ללשון העברית **ארבעים ותשעה / ארבעים ותשע** חברות וחברים, והם נדרשים להשתתף **בחמשת / בחמש** ישיבות.

- בדף המילים החדשות לשנת תשפ"ה שבאתר האקדמיה ללשון, מופיעים **שש / שישה** שמות לפרפרים, ובהם שם הפרפר "כתמית אריאל" לזכר אריאל ביבס ז"ל.

- הכינוס **השמונה עשרה / השמונה עשר** לשפה העברית שהתקיים בראשון לציון, עסק בעושר השפה ובאתגריה.

- מספר הערכים הראשיים במילוני השפה העברית הוא **כארבעים וחמישה אלף / כארבעים וחמש אלף**.

- **שלוש / שלושת** המילים השכיחות בעברית הן לא, אַת, כָּל.

- את מאמר מספר **אחד / אחת** כתבה טלי בן-יהודה.

- המאמר של רונית גדיש פורסם בשנת אלפיים **ותשעה עשר / ותשע עשרה**.

- בעברית של ימינו יש פי **שבעה / שבע** מילים יותר מבמקרא.

- יום הולדתו של אליעזר בן-יהודה חל השנה **בעשרה / בעשירי** בינואר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
 בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 6–10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

- שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

6. א. לפניכם שני משפטים.

(1) חשוב שנבין מה עומד במרכז עשייתה של האקדמיה ללשון העברית. _____

(2) האקדמיה שמה דגש על פעילות לציבור הרחב, ועם צמיחת המרשתת

והרשתות החברתיות היא החלה לפעול גם בהן. _____

- ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית או הפסוקיות שבו, וציינו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה; אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

ב. לפניכם משפט בעל חלק כולל (משפט כולל).

מילים אמורות להשתלב בחיי היום-יום בטבעיות ובקלילות.

סמנו קו תחת החלק הכולל במשפט, וציינו את התפקיד התחבירי שלו במשפט.

_____

ג. לפניכם משפט בדיבור ישיר.

הגיע הזמן לבקש מאנשי האקדמיה: "תראו לנו מה עשיתם בכסף שלנו כל השנים!"

המירו את המשפט במשפט בדיבור עקיף.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

7. א. לפניכם שני משפטים מורכבים.

(1) אילו היה למילה "האשטאג" תחליף חמוד, קצר וקליט בעברית, הדוברים היו מאמצים אותו.

(2) המילים החדשות ייקלטו בשפה, אם ציבור העיתונאים יסכים לוותר מדי פעם על היוקרה שבשימוש במילים הלועזיות.

- בכל משפט יש פסוקית תנאי. תחמו את הפסוקית בכל אחד מן המשפטים.
- מהו ההבדל בין שתי פסוקיות התנאי מבחינת המשמעות?

- המירו את משפט (2) במשפט מורכב בעל פסוקית זמן.

ב. לפניכם ארבעה משפטים.

(1) אתר הבית של האקדמיה ללשון העברית נהפך למרכז למילה העברית.

(2) פעולות אלה מקרבות את עשייתה של האקדמיה לציבור.

(3) האקדמיה מוציאה לאור ספרים וכתבי עת מדעיים.

(4) אין עוד מוסד שמעניק שירות כזה.

סמנו קו מתחת לכל הנשואים במשפטים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

8. א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש תמורה.

(1) העמדת מפעל המילון ההיסטורי, עיקר עשייתה של האקדמיה, כוללת איסוף של הספרות העברית לדורותיה, ניתוח מילים ויצירת בסיס לכתובת ערכי המילון.

(2) שתי משימות אלה – מחקר הלשון והכוונתה – שונות זו מזו, אך הן גם שלובות זו בזו.

• בכל אחד מן המשפטים סמנו קו מתחת לתמורה.

• לאחת מן התמורות יש ביטוי מכליל.

העתיקו את הביטוי המכליל. _____

ציינו את התפקיד התחבירי של הביטוי המכליל. _____

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם צירוף המסומן בקו.

בכל משפט ציינו מעל הצירוף המסומן בקו את התפקיד התחבירי שלו.

(1) על פי המחקרים, לתחיית העברית אין אח ורע בעולם.

(2) ברוב המילונים הערכים הם על פי סדר האלף-ביתי.

(3) מילים חדשות מתקבלות במליאת האקדמיה על פי החלטת הרוב.

ג. לפניכם משפט פשוט שחלקיו התחביריים נתחמו.

ציינו מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.

את הכוונת	הלשון	העברית	האקדמיה
מבססת	על מחקר	עדכני	

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

9. א. • לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם המילים "חלופות ראויות" מסומנות בקו. בכל אחד מן המשפטים כתבו מעל המילים המסומנות בקו את התפקידים התחביריים שלהן.
- (1) הבעיה היא שאין חלופות ראויות למילים הלועזיות.
- (2) לא נראה שהאקדמיה מצליחה למצוא חלופות ראויות למילים.
- (3) מציאת חלופות ראויות היא תנאי לאימוץ של מילים.
- (4) בלי חלופות ראויות יעדיפו הדוברים את הלעז על פני העברית.
- לפניכם משפט נוסף, וגם בו כתובות המילים "חלופות ראויות".
- (5) במקרה זה נראה שהחלופות ראויות.
- מהו התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים "החלופות ראויות" במשפט (5)?
- _____ החלופות _____ ראויות

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם מילים המסומנות בקו.

- (1) כל התלמידים יכולים להשתתף באולימפיאדת הלשון העברית, ולא רק תלמידים מצטיינים.
- (2) חוקרים ויוצרים משתתפים בישיבות האקדמיה ללשון העברית.
- כתבו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את חלק הדיבור שלה במשפט.
- המירו את משפט (1) במשפט במבנה "לא... אלא...". שמרו על משמעות המשפט.
- _____
- _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

10. א. לפניכם שני משפטים שאין בהם סימני פיסוק. פסקו את המשפטים על פי ההנחיות שאחריהם.

לרגל יום העברית נערך ריאיון עם נשיא האקדמיה ללשון העברית פרופסור אהרן ממון בריאיון הוא הסביר כי רוב אוצר המילים שהאקדמיה ללשון העברית מחדשת מיועד לחוקרים למומחים ולאנשי מקצוע

- סמנו נקודות בסופי המשפטים.
- פסקו תמורה.
- פסקו חלק כולל.

ב. לפניכם משפט מורכב.

מאות אלפי גולשים העוקבים אחרי עמוד האינסטגרם של האקדמיה ללשון העברית נהנים מן התכנים הלשוניים שהאקדמיה מפרסמת.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים על פי סדר הגיוני.

- (1) _____
- (2) _____
- (3) _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 11–15 (לכל שאלה – 10 נקודות).

- שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

11. לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה – ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הבניין	השורש	הפועל
		האקדמיה ללשון העברית נמנית עם קבוצה של מוסדות מדע ותרבות בישראל.
		האקדמיה ללשון העברית היא המוסד המוביל את אחד התחומים החשובים בחיים שלנו.
		פרסומי האקדמיה ברשתות החברתיות מעוררים שיח על העברית.
		באקדמיה ללשון אמרו: "לא חזינו כמה עצימה תהיה הפעילות ברשתות החברתיות".
		אילו היה תחליף חמוד למילה האשטאג, צעירים היו מפרגנים לשפת הקודש.
		מה הן המילים, אם לא רעיון שמשתחל לנו למוח?
		המוני הגולשים ברשתות החברתיות מעידים על העניין הרב בתכנים שהאקדמיה ללשון מעלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

12. א. לפניכם ארבעה שמות פרטיים שיש להם שורש משותף.

יָאִיר, מְאִיר, מְאֹר, תְּאִיר

(1) ציינו את השורש המשותף לארבעת השמות הפרטיים.

(2) הקיפו את השם הפרטי שאינו פועל.

(3) ציינו את הבניין המשותף לשלושת השמות הפרטיים שהם פעלים.

(4) מבין שלושת הפעלים ציינו את הפועל היוצא דופן מבחינת הזמן, וציינו את

הזמן שלו.

הפועל: _____ הזמן: _____

(5) לפניכם משפט ובו מודגש פועל נוסף מאותו השורש.

הָאִיר את עינינו.

ציינו את הבניין ואת הזמן/הדרך של הפועל המודגש במשפט.

הבניין: _____ הזמן/הדרך: _____

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה.

ציינו ליד כל משפט את התפקיד של האות מ"ם המוגדלת בכל מילה מודגשת:

שורשית או מוספית.

• מי הם ה**נְמַעֲנִים** של המאמר? _____

• איננו **מוֹנְעִים** מכם לעשות זאת. _____

• אנו **מוֹנְעִים** מתחושת אחריות ואהבה לשפה. _____

ג. לפניכם שלוש מילים.

תְּשַׁבֵּץ, תְּשַׁחֵץ, תְּצַרֵף (פֶּאזל)

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה שלה.

(2) ציינו את דרך התצורה של המילה היוצאת דופן, ופרטו אותה.

דרך התצורה: _____

פירוט: _____

(3) ציינו את דרך התצורה המשותפת לשתי המילים האחרות. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

13. א. לפניכם משפט, ובו מודגשות מילים בצורות הבינוני.

לאחר שנים של מחקר דקדקני עומד לרשות ה**חוקרים** מאגר טקסטים ה**מאפשר** ל**משתמשים** לקבל מענה **מסמך** (מוסמך) על שאלותיהם.

השלימו את הטבלה שלפניכם: ציינו את חלק הדיבור ואת ה**בניין** של כל אחת מצורות הבינוני המודגשות במשפט.

צורת הבינוני	חלק הדיבור	הבניין
חוקרים		
מאפשר		
משתמשים		
מסמך (מוסמך)		

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה "נעימה".

כתבו ליד כל משפט את חלק הדיבור של המילה המודגשת בו ואת ה**משקל** שלה.

(1) **נעימה** היא מילה נרדפת למנגינה.

חלק הדיבור: _____ המשקל: _____

(2) האזנתי למנגינה שקטה ו**נעימה**.

חלק הדיבור: _____ המשקל: _____

ג. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

האקדמיה ללשון העברית פועלת כדי לעצב ולכוון את **דמותה** הרוחנית של המדינה. האקדמיה הקימה את "מפעל ה**מלון** (מילון) ה**היסטורי** ללשון העברית", והיא גם קובעת חלופות עבריות למילים לועזיות, כגון המילה **רעיונאי** (קופירייטר).

ציינו מעל כל מילה מודגשת את משמעות הצורן הסופי שבה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

14. א. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

העיתונאית התלוננה על **בְּזָבוּז** כספי הציבור הנובע מעצם **קִיוּמָה** של האקדמיה ללשון העברית. עיקר עשייתה של האקדמיה הוא מחקר ו**הִכְוֵנָה** (הכוונת) הלשון. אחת מהפעולות החשובות של האקדמיה היא **כְּתִיבַת** המילון ההיסטורי באמצעות **אֶסוּף** (איסוף) הספרות העברית לדורותיה, **יְצִירַת** קונקורדנצייה ענקית ועוד. אולם ה**וֹדְעוֹת** לעיתונות בנושא זה אינן מרגשות את הציבור, ולכן אין לנושא זה ביטוי בתקשורת.

(1) מיינו את המילים המודגשות בקטע לשלוש קבוצות על פי המשקל, וציינו את המשקל של כל קבוצת מילים.

המילים: _____ המשקל: _____
 המילים: _____ המשקל: _____
 המילים: _____ המשקל: _____

(2) ציינו מהי המשמעות המשותפת למשקלים של כל המילים המודגשות בקטע.

(התמונה נוצרה באמצעות בינה מלאכותית)

ב. התמונה שלפניכם מציגה בדיחה משעשעת.

"פיצה" משמשת בבדיחה בשני תפקידים שונים: פועל ושם עצם.

(1) נתחו את המילה "פיצה" שבבדיחה בתפקיד פועל: ציינו את השורש, הבניין והגוף.
 השורש: _____ הבניין: _____
 הגוף: _____

(2) האם למילה "פיצה" בתפקיד שם עצם יש שורש? _____
 אם כן – ציינו אותו, ואם לא – נמקו מדוע אין לה שורש.

ג. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה. ציינו ליד כל משפט את השורש של המילה המודגשת בו.

- (1) הבננה היא **פְּצָצַת** אנרגייה. _____
 (2) הצירוף **פְּצָפוּצֵי** תירס" הוא החלופה העברית למילה "פופקורן". _____
 (3) ה**פְּצָצַת** חידושי האקדמיה ללשון נעשית ברשתות החברתיות. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

15. א. לפניכם קטע שחסרים בו פעלים. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש בסוגריים.

במשך אלפי השנים שבהן דיברו בעברית, _____ (י-ס-ף) לשפה מילים חדשות. מחדשי השפה בארץ-ישראל בראשית המאה שעברה _____ (ש-ק-ע) את עיקר מאמציהם בחידוש מילים ש _____ (א-פ-ש-ר) לדוברים שימוש שוטף בעברית. הם _____ (צ-פ-י) שהיהודים החיים בארץ-ישראל ידברו עברית תקנית ומדויקת.

אולם עם השנים התפתח באופן טבעי גם הסלנג הישראלי, ש _____ (י-ע-ד) לענות על הצרכים של דוברי שפה טבעית ומדוברת. הסלנג הוא למעשה יצירות שפה ספונטניות ועממיות, ש _____ (י-צ-ר) בתוך קהילות של דוברים מסוימים. הקהילות יכולות להיות קבוצות אנשים ה _____ (ש-י-ך) למסגרת משותפת, כמו תנועות נוער, חיילים בצבא או סטודנטים באוניברסיטה. התפקידים של הסלנג בחברה הדוברת עברית בישראל _____ (ד-מ-י) לתפקידי הסלנג בכל חברה בעולם.

ב. לפניכם קטע שחסרים בו שמות. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על פי השורש בסוגריים.

האקדמיה ללשון העברית היא _____ (י-ס-ד) ותיק שהוקם בשנת 1953. בעת ה _____ (ק-ו-ם) של האקדמיה הוסדר מעמדה בחוק. למעשה נקבע כי כל משרדי הממשלה ומערכות ה _____ (ש-ל-ט) המקומי מחויבים ליישם את החלטות האקדמיה בענייני לשון. אומנם הציבור הרחב אינו מחויב בכך, אך החלטות האקדמיה מספקות לו _____ (י-ד-ע) מועיל.

כעת האקדמיה ללשון עומדת לפני _____ (ש-נ-י): היא הכריזה על יוזמה להקים לה בית חדש. ה _____ (י-ב-ל) של היוזמה הזו היא באחריותה של האקדמיה, והיא מתכננת להקים מרכז ארצי ובין-לאומי ללשון העברית שיכונסו בו תחת קורת גג אחת כל יחידות האקדמיה: מוזאון ללשון העברית, _____ (כ-ו-ן) מחקר, מרכז תרבות ועוד. ה _____ (ב-נ-י) של בית העברית החדש מבשרת תהליך של התחדשות, ומטרתו העיקרית היא ליצור _____ (ח-ו-ש) של גאווה בקרב דוברי העברית.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נزع ورقة قد يؤدي إلى إلغاء الامتحان

22

תלישת דף עלולה להביא לפסילת הבחינה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

נزع ورقة قد يؤدي إلى إلغاء الامتحان

23

תלישת דף עלולה להביא לפסילת הבחינה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון מותאם, עברית: הבנה, הבעה ולשון
11241, חורף תשפ"ו, 2026

מותאם

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

בת שבעים וצופה אל הבאות

מאת טלי בן־יהודה⁽¹⁾

פסקה א האקדמיה ללשון העברית נמנית עם קבוצה של מוסדות מדע ותרבות בישראל הפועלים מכוח החוק כדי למלא תפקידים לאומיים ולעצב ולכוון את דמותה הרוחנית של המדינה. האקדמיה מופקדת על מחקרה, שימורה וטיפוחה של הלשון העברית, וכשמה כן היא – מוסד אקדמי. היא הוקמה בשנת תשי"ג (1953), והוטלו עליה שתי משימות כבדות משקל: לחקור את הלשון העברית לתקופותיה ולענפיה, ולכוון את התפתחותה בימינו.

פסקה ב שתי המשימות האלה – המחקר והכוונת הלשון – שונות ביסודן זו מזו, אך הן גם שלובות זו בזו: האקדמיה מבססת את הכוונת הלשון על המחקר, האוצר בקרבו את מקסימום הידיעות על עברה של הלשון.

פסקה ג אשר לחקר העברית, האקדמיה הקימה את "מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית". זהו המפעל המדעי העיקרי שלה. לאחר שנים של מחקר דקדקני עומד לרשות החוקרים והמתעניינים מאגר עצום הן של מילים עבריות הן של טקסטים עבריים לסוגיהם. המאגר הזה הוא התשתית לכתיבת מילון היסטורי ליותר משלושת אלפי שנים של עברית כתובה. המאגר מאגד טקסטים מרוב תקופות הלשון ומאפשר למשתמשים לקבל מידע על גלגוליה של מילה עברית לאורך תולדותיה.

פסקה ד אשר להכוונת הלשון, למן הקמתה האקדמיה היא מעמידת התקן של העברית בת ימינו. בפעולתה הענפה בתחום זה היא חיברה פרקים שלמים בתחום הדקדוק ובכללם את דרכי נטיות השם והפועל, ניסחה את כללי הכתיב, הפיסוק והתעתיק⁽²⁾, ובתחום אוצר המילים המשיכה את דרכו של ועד הלשון העברית⁽³⁾ בקביעת חלופות עבריות למילים לועזיות ובהסדרת המינוחים המקצועיים בכל תחומי החיים.

* מעובד על פי בן־יהודה, ט' (2024). בת שבעים וצופה אל הבאות. האקדמיה ללשון העברית.

אוחזר מ־ hebrew-academy.org.il

(1) טלי בן־יהודה הייתה מנכ"לית האקדמיה ללשון העברית כשבע עשרה שנה.

(2) תעתיק – שיטת העברה של מילים מכתב של לשון אחת לכתב של לשון אחרת.

(3) ועד הלשון העברית – ארגון שנוסד בידי אליעזר בן־יהודה בשנת 1890. ועד הלשון ליווה את תחיית הלשון העברית

בארץ־ישראל, ומשנת 1953 האקדמיה ללשון העברית היא הממשיכה של ועד הלשון על פי החוק.

פסקה ה האקדמיה מוציאה לאור ספרים, כתבי עת מדעיים ופופולריים ופרסומים אחרים, ומהם יצוין בייחוד כתב העת המדעי הנחשב "לשונו" – שתחילתו בימי ועד הלשון, והוא יוצא לאור בהתמדה זה קרוב למאה שנה. עוד יצוינו קובצי "זיכרונות האקדמיה ללשון העברית" (הפרוטוקולים) המתעדים את דיוני מליאת האקדמיה. מי שיעיין בפרסומים האלה ובמידע העשיר האצור באתר הבית של האקדמיה יוכל להתרשם מההיקף ומהאופי של פעילותה ומדרכי עבודתה, וכמובן יוכל למצוא את מבוקשו כמעט בכל נושא מנושאי העברית ולקבל מענה מוסמך על שאלותיו מתוך מאגר המידע הענק שבאתר ובאמצעות מערכת הפניות הייעודית.

פסקה ו תוצאות עבודתה של האקדמיה ניכרות בכל מקום: בכתבי שבעיתונים, בספרים ובספרי הלימוד; בתעתיק שבשלטי חוצות; במינוח העברי שבשירות הציבורי ובצה"ל; במינוח המקצועי העברי שבמאמרים אקדמיים וכן בלשון השידורים ברדיו ובטלוויזיה.

פסקה ז בשני העשורים האחרונים הרחיבה האקדמיה את פעילותה ופנתה גם לכיוונים חדשים: היא שמה דגש על פעילות לציבור הרחב, ועם צמיחת המרשתת והרשתות החברתיות היא החלה לפעול גם בהן כדי להתקרב אל דוברי העברית, ובעיקר אל בני הדור הצעיר – לחבב עליהם את העברית ולעודדם להכיר ולכבד את לשונם.

פסקה ח המוני המבקרים באתר הבית שלה וברשתות החברתיות מעידים על העניין הרב בתכנים שהאקדמיה יוצרת. גם מערך ההשתלמויות ומרכז הלמידה והתרבות שנחנך זה לא כבר מחזקים את הקשר של האקדמיה עם הציבור הרחב; הפעילות העצימה בכל שנה ושנה לקראת "יום העברית" תורמת להעלאת המודעות ללשון העברית וללימודה, ובייחוד רבה חשיבותה לתלמידים ולמורים בבתי הספר. לקשר שבין הציבור ובין האקדמיה יש השפעה מכרעת על דמותה של האקדמיה כמוסד המוביל את אחד התחומים החשובים ביותר בחיים ובתרבות שלנו.

פסקה ט יש לקוות שבעשור הבא יצלחו מאמצי האקדמיה להקים את משכנה החדש, "מְנוּהּ האקדמיה ללשון העברית" בירושלים. הקמת המנווה תהיה ביטוי ממלכתי להכרה שהעברית היא נכס לאומי, על-זמני, שיש לטפח אותו ולהגן עליו למעננו ולמען הדורות הבאים.

פוסטים חמודים בפייסבוק זה לא מספיק

מאת רחלי רוטנר⁽¹⁾

פסקה א לפעמים אני נזכרת שאני משלמת לאקדמיה ללשון העברית. כלומר, אני אזרחית משלמת מיסים, וכנראה אני משלמת להרבה גופים ממשלתיים מיותרים, אבל דווקא האקדמיה קופצת לי לפעמים לראש. אולי כי אני עצמי חיה ונושמת את השפה ומתפרנסת באמצעותה, ולכן אני חשה שהתוצרים של המפעל הזה מיועדים לי במיוחד. המפעל הזה שאנחנו מממנים בקביעות, מוציא מתוכו בכל שנה סחורה גרועה יותר ויותר, ואולי הגיע הזמן לשאול את אנשי האקדמיה: חברה, אתם יכולים להראות לנו מה עשיתם בכסף שלנו כל השנים? על אילו הישגים אתם יכולים להצביע?

פסקה ב כי האקדמיה ללשון אומנם "נותנת עבודה" ברשתות החברתיות, מעלה פוסטים חמודים בפייסבוק שמזכירים לכולנו את ההבדל בין "עם" ל"אם", אבל כיום הרלוונטיות שלה כמשפיעת תרבות פוחתת במהירות. מדי שנה היא מפרסמת רשימה של חידושים לשוניים, אולם כמעט שום חידוש לא נטמע באמת בשפת היום-יום.

פסקה ג יש לזה כמה סיבות, האמריקניזציה של התרבות היא בהחלט המרכזית שבהן, אבל עובדה – סבתא שלי הייתה אומרת "טקסי" ואני כבר מזמינה "מונית", מה שמוכיח שכשיש לנו אלטרנטיבה עברית ראויה, אנחנו מוכנים לוותר על הלועזית. הבעיה היא שאין אלטרנטיבות ראויות, ולא נראה שהאקדמיה מתאמצת ממש למצוא כאלה. נכון, הצעירים אומרים "האשטאג" בלעז, אבל אילו היה למילה זו תחליף חמוד, קליט וקצר בעברית, יש מצב שהם היו מפרגנים לשפת הקודש. אבל האקדמיה בחרה לעבֵר את "האשטאג" ל"תג הקבֵצה". איזה צירוף ארוך, מסורבל וחסר דמיון שנשמע כמו מושג מתמטי, לעומת ה"האשטאג" האגבי שרוח האינטרנט החופשית מנשבת בו.

* מעובד על פי רוטנר, ר' (יולי, 2019). פוסטים חמודים בפייסבוק זה לא מספיק. מאקו. אוחר מ' mako.co.il.

(1) רחלי רוטנר היא קומיקאית, עיתונאית ויוצרת קומיקס ישראלית.

פסקה ד מילים נועדו להשתלב בחיי היום-יום בטבעיות ובקלילות. לשם כך עליהן להיות קצרות, אטרקטיביות ומהנות. אנחנו, בני האדם, נצמדים להרגלים ישנים, וצריך לפתות אותנו כדי שנחליף מילה לועזית במילה עברית. כן, לפתות קצת, מה יש? אנחנו לא שווים את זה? לשם כך צריך קצת מחשבה ותעוזה, ובעיקר היכרות עם הציבור ועם ההרגלים הלשוניים שלו. אנחנו חיים בעולם מהיר ודינמי, וכדי להיות חלק ממנו, תצטרכו, אנשי האקדמיה, להתאמץ ולעשות קצת יותר מלזרוק הגדרות של שלוש מילים ולקוות שזה יתפוס. רוצים לעברת את "האשטאג"? תחשבו על המתבגר שאומר אותה בסרטון שלו ביוטיוב. הוא ודאי לא יגיד "תג הקבצה", אבל אולי משהו בסגנון "חיש-תג"? ואם דחוף לכם כל העניין של ההקבצה, למה לא לקצר את "תג הקבצה" המעיף לאיזה "תגבץ" חמוד? נכון, זה לא מפואר ומכובד כמו "תג הקבצה", אבל הקהל שמתמש במילה "האשטאג" לא צריך צירופים מפוארים בני ארבע הברות. הוא צריך מילים כיפיות שמתגלגלות על הלשון. בגלל זה הוא אומר "סלפי" ו"יאללה" אבל גם "עולב" ו"מת" ו"בלתי", כי הוא כן אוהב עברית, כשהיא באה לו קלללל.

פסקה ה אז אתם באקדמיה, אולי אתם טוענים שזה לא תפקידכם להיות רעיונאים, אבל זה כן. כי מה הן המילים אם לא רעיון, שמשתחל לנו למוח ומשפיע על דרך הביטוי שלנו? מה, אליעזר בן-יהודה לא היה רעיונאי? איזה רעיון מעולה זה לקרוא לחיידק "חיידק", לגלידה "גלידה", איזה פצצה זה להגיד "פצצה". תארו לכם שבן-יהודה היה קורא לחיידק "יצור חד-תאי". בחיים לא הייתם שומעים אם עברייה צורחת על הילד שלה "איכס אל תיגע בזה, זה מלא ביצורים חד-תאיים".

פסקה ו שפה היא חיים. אם היא לא מתגלגלת ובוועטת, אין לה זכות קיום. אנחנו לא צריכים עשרות חידושים בשנה שהולכים לפח ושאף אחד לא מכיר אותם. ואין סיבה שנממן מוסד שמייצר אותם. אם האקדמיה רוצה באמת למלא את תפקידה, שתתחיל לחשוב כמו משרד פרסום – תלמד את קהל היעד, תתאים לו חידושים מפתים, אולי אפילו תבדוק את המילים החדשות באמצעות קבוצות ביקורת לפני הוצאתן לשוק. במילים אחרות: שתצדיק את הקיום שלה, את התקציב שלה ואת המקום שלה בתרבות העברית. זה לא יהיה פשוט, אבל היי, גם בן-יהודה לא עשה חיים. עברית שפה קשה, יו נואו.

השירות האמיתי של האקדמיה ללשון אינו מסעיר, וכך צריך להיות מאת רונית גדיש⁽¹⁾

פסקה א העיתונאית רחלי רוטנר מצאה לנכון לבקר את פעילות האקדמיה ללשון העברית בלשונה החדה והמשעשעת, וגם להשיא כמה עצות על חידושי המילים. אבל היא לא הסתפקה בזה אלא התלוננה על בזבוז כספי המיסים של הציבור בעצם קיומו של המוסד העליון ללשון העברית.

פסקה ב כדי להרגיע את ציבור הקוראים חשוב להבהיר מה עומד במרכז עשייתה של האקדמיה ללשון. ולא – אלה אינם חידושי המילים. האקדמיה היא מוסד מחקר. עיקר עשייתה הוא העמדת מפעל המילון ההיסטורי באמצעות איסוף הספרות העברית לדורותיה, ניתוח כל המילים בה ויצירת קונקורדנציה⁽²⁾ ענקית שהיא בסיס לכתיבת ערכי המילון. אלא שהמפעל הזה אינו מסעיר, הודעות לעיתונות בעניין הזה אינן מרגשות את הציבור, ולכן אין לו ביטוי בתקשורת.

פסקה ג עם זאת לפני כמה חודשים הפכה האקדמיה ללשון העברית את אתר הבית שלה למרכז למילה העברית. שכללנו מאוד את מנוע החיפוש באתר, הוספנו מילון עברי-עברי והעלינו יישומון של נטיית הפועל. כל מי שיש לו שאלה בעברית יכול לקבל שפע של מידע מוסמך ונגיש באתר האקדמיה או באמצעות הרשומות (פוסטים) שהאקדמיה מעלה ברשתות החברתיות. המזכירות המדעית של האקדמיה משיבה על 1,500 פניות בחודש במערכת פניות ייעודית – נוסף על עשרות רבות של שאלות ביום ברשתות החברתיות. הפונים נענים במהירות ומקבלים תשובות מקצועיות. לשמחתנו הרבה, הפונים מביעים את שביעות רצונם הרבה מן השירות הזה – שאין לו אח ורע בשום מוסד אחר. פעולות אלה מקרבות את עשייתה של האקדמיה לציבור.

* מעובד על פי גדיש, ר' (יולי, 2019). השירות האמיתי של האקדמיה ללשון [...] מאקו. אוחר מ-mako.co.il.

(1) רונית גדיש הייתה ראשת המזכירות המדעית באקדמיה ללשון העברית כעשרים וחמש שנה.
(2) קונקורדנציה – מילון או ספר ובו רשימה בסדר אל"ף-בי"ת של כל המילים שבטקסט מסוים בצירוף מראי המקום שלהן. הקונקורדנציה הראשונה חוברת לתנ"ך.

פסקה ד לענייני פעולות האקדמיה בחידוש המילים והמינוח העברי: במפעל המינוח הענק של האקדמיה ושל ועד הלשון שלפניה רוב רובם של המונחים שייכים למילונים מקצועיים שנקבעו בוועדות מינוח במגוון רחב של תחומים. חברי הוועדות השתתפו ומשתתפים בפעילות הזאת בהתנדבות מלאה ולא על חשבון משלם המיסים. האתר והמונחים שבו משרתים את המתרגמים, את אנשי המקצוע ואת הציבור הרחב.

פסקה ה כיצד הייתה נראית העברית ללא המילים האלה: עיצומים, מתג, מְחית, כריך, שדולה, משוב, מסוע, מסוף, דָּרְג, מְדָרְג, צג, תשדיר, תמסיר, מיטבי, יוקרה, מְתווה, מסרון, קְדִימוֹן וידוען? אלה מילים שכבר מוכרות לכול, ולכן נראות מוצלחות מאוד. אבל גם מילים חדשות יותר עושות את דרכן אל תוככי העברית: כך הן תִּצְרָף (פאזל), חישכון (בלאקאאוט), יַעֲפֹת (ג'ט לג) והֶסְכַּת (פודקאסט).

פסקה ו גם המילים גלידה, פצצה ומונית נשמעו בתחילת הדרך מוזרות לדוברי השפה, אך עם הזמן הן נקלטו ועכשיו הן נשמעות לנו מצוין. כך יקרה גם למילים החדשות – אם הציבור יאמץ אותן, ובעיקר אם ציבור העיתונאים יקבל עליו מדי פעם לוותר על היוקרה (פרסטיז'ה בלעז) המדומה שבשימוש במילים לועזיות.

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות	
פתח	קמץ	חטף פתח	a
סגול	צירי חסר צירי מלא	חטף סגול	e
חיריק חסר	חיריק מלא		i
קמץ קטן	חולם חסר חולם מלא	חטף קמץ	o
קובוץ	שורוק		u

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
מדבר	נוכח	נסתר	יחיד
מדברת	נוכחת	נסתרת	יחידה
מדברים	נוכחים	נסתרים	רבים
מדברות	נוכחות	נסתרות	רבות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה
סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחה/מחובר)
סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)
התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה
סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור
החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה
משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל
קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעַל (הופעל), פִּיעַל (פיעל), פִּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)
גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה